

Ks § 415

Medborgardialog i Västerviks kommun – principer

Dnr 2014/375-109

Demokratiberedningen tog 2014 fram ett förslag till ett antal principer för medborgardialog i Västerviks kommun. Dessa behandlades av kommunstyrelsen 2014 06-30, § 269, som då beslutade att kommunfullmäktiges presidium i samverkan med kommunstyrelsen förvaltning skulle fortsätta bereda ärendet. Därefter har det i både Vision 2030 och i Budget 2018 uttalats att medborgardialoger ska användas i större utsträckning. Ärendet aktualiseras nu på nytt och kommunstyrelsens förvaltning föreslår i skrivelse 13 november 2017 att principerna antas med ett tillägg. Principerna är politikens verktyg för att forma ramen för hur dialogerna ska användas internt och tydliggöra för medborgarna vad de kan förvänta sig av medborgardialogprocesserna. Vidare konstateras att det finns olika former av medborgardialoger där vissa sannolikt är mer aktuella att arbeta med i vår kommun. Det är också viktigt att medborgardialoger genomförs så att de blir meningsfulla och att rätt kompetens finns i kommunen för att detta ska kunna ske.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta redovisade principer för medborgardialog i Västerviks kommun.

Yrkande

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Jon Sjölander (M) yrkar som tillägg att metoden förbättringspromenad även ska användas i stadsdelar.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifallit båda förslagen.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta redovisade principer för medborgardialog i Västerviks kommun, samt

att metoden förbättringspromenad även ska användas i stadsdelar.

Handlingar i ärendet:

Kommunstyrelsens förvaltnings skrivelse 13 november 2017

Expedieras till:

Kommunfullmäktige

Justerandes sign

Kommunstyrelsen
593 80 Västervik

0490-25 40 00 (tfn)
0490-25 40 61 (fax)

www.vastervik.se
kommunstyrelsen@vastervik.se

2017-11-13

Kanslichef
Elisabet Olsson
0490-25 40 69
elisabet.olsson@vastervik.se

Kommunstyrelsen

Medborgardialog i Västerviks kommun – principer

Sammanfattning

Demokratiberedningen tog 2014 fram ett förslag till ett antal principer för medborgardialog i Västerviks kommun. Dessa behandlades av kommunstyrelsen 2014-06-30, § 269, som då beslutade att kommunfullmäktiges presidium i samverkan med kommunstyrelsen förvaltning skulle fortsätta bereda ärendet. Därefter har det i både Vision 2030 och i Budget 2018 uttalats att medborgardialoger ska användas i större utsträckning. Ärendet aktualiseras nu på nytt och kommunstyrelsens förvaltning föreslår att principerna antas med ett tillägg. Principerna är politikens verktyg för att forma ramen för hur dialogerna ska användas internt och tydliggöra för medborgarna vad de kan förvänta sig av medborgardialogprocesserna. Vidare konstateras att det finns olika former av medborgardialoger där vissa sannolikt är mer aktuella att arbeta med i vår kommun. Det är också viktigt att medborgardialoger genomförs så att de blir meningsfulla och att rätt kompetens finns i kommunen för att detta ska kunna ske.

Bakgrund och beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen behandlade 2014-06-30, § 269 ett ärende om medborgardialog. Demokratiberedningen hade tagit fram ett antal principer för medborgardialog som beredningen ansåg skulle antas av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen valde att inte skicka principerna vidare till kommunfullmäktige för beslut utan beslutade att kommunfullmäktiges presidium i samverkan med kommunstyrelsens förvaltning skulle fortsätta bereda ärendet.

I den av kommunfullmäktige antagna Vision 2030 står att kommunen ska använda medborgardialoger i större utsträckning. I Budget 2018 finns också ett särskilt uppdrag till kommunstyrelsen som anger att samhällsbyggnadsenheten ska använda medborgardialoger i större utsträckning.

Medborgardialog

Medborgardialog kan definieras på många olika sätt. En möjlig definition är "Aktiviteter mellan valen som syftar till att ge medborgare inflytande över de beslut och tjänster som påverkar deras liv."¹ Det är ofta viktigt att skilja på Brukardialog och Medborgardialog. Medborgardialog syftar till att nå ut till den bredare allmänheten, oavsett om de använder sig av en viss tjänst för tillfället eller inte.

¹ Edward Andersson, februari 2016, kurs i Medborgardialog

Viktigt är att medborgardialoger som genomförs sker på ett meningsfullt sätt. Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) måste medborgardialog vara:

- **Viktigt** – om frågor som medborgarna vill prata om
- **På riktigt** – genuina möjligheter till dialog
- **Ge resultat** – förändra medborgarnas tillvaro.

När en kommun ska avgöra om medborgardialog är lämplig bör följande frågor ställas:

- Är frågan påverkbar? Är vi villiga att låta oss påverkas?
- Har vi tid och resurser för att utföra en bra dialog?
- Är detta en fråga som medborgarna är intresserade av att delta i?

Om svaret på en eller flera av dessa frågor är nej är det viktigt att reflektera över om en dialog ska genomföras eller om det finns andra alternativ.

Det finns flera olika skäl till att en kommun vill genomföra en medborgardialog. Det kan vara i syfte att samla in information om medborgarnas värderingar för att kunna fatta ett beslut. Det kan också handla om att hantera och överbygga konflikter i samhället eller att öka beslutens legitimitet. Enkelt kan man säga att det finns två olika argument för att genomföra en medborgardialog. En typ som fokuserar på demokrati och en som fokuserar på effektivitet.

Syftet med medborgardialoger är inte att det representativa systemet ersätts med direktdemokrati. Avsikten är snarare att stödja det representativa systemet och öka tilliten till den lokala demokratin.² Det är viktigt att ta ställning till hur stort inflytande man vill ge medborgarna mellan valen. Sveriges Kommuner och Landsting lyfter fram "Delaktighetstrappan" som utvecklades i USA under 1960-talet. Trappan har modifierats något utifrån svenska förhållanden och innehåller fem steg, från information till medbeslutande.

Nedan följer en kort beskrivning av vad de olika stegen i trappan innebär.

² Medborgardialog som en del i styrprocessen, Sveriges Kommuner och Landsting 2013

Information

Medborgarna förses med lättillgänglig, balanserad och objektiv information och får hjälp med att förstå problemet, alternativ, möjligheter och/eller lösningar.

Konsultation

Att få medborgarnas respons/återkoppling på analyser, förslag eller alternativ. Att ta emot och behandla medborgares synpunkter, förfrågningar och klagomål.

Dialog

Medborgarna ges möjlighet att i olika former möta andra för att föra dialog om olika frågor som rör samhällets utveckling. Utgångspunkten är att alla ska få möjlighet att föra fram sin åsikt och argumentera för sin syn på frågan, utveckla och dela förståelse och samförstånd och för att säkerställa att medborgares intressen, kunskap och önskemål förstås och beaktas i den fortsatta politiska processen.

Inflytande

Medborgarna ges möjlighet att vara delaktiga under en längre period utifrån ett övergripande tema/ämne. I processen får de inflytande från identifiering av behov, utveckling av alternativ, val av förslag/lösningar fram till förslag till genomförande som bildar underlag för politiska beslut.

Medbeslutande

Delegering av ansvar till personer som inte är valda utifrån partitillhörighet, utan som enskilda personer. Fullmäktige kan också besluta om att delegera beslutsfattandet till medborgarna genom att genomföra en beslutande omröstning.

Kommunens arbete med medborgardialog

Västerviks kommun har idag inget samlat arbete för utvecklad medborgardialog, men insatser sker i olika förvaltningar. Nedan följer några exempel på medborgardialog som har genomförts de senaste åren:

- Förbättringspromenader för att samla in lokalbefolkningens idéer om förbättringar på olika platser i kommunen.
- Dialoger med allmänheten inför kommande förändringar på Spötorget i Västervik.
- Dialoger med inriktning på kommunens Vision 2030 som nu är beslutad i kommunfullmäktige.
- Dialog med allmänheten kring en ny simhall i Västervik.
- Dialog med allmänheten i arbetet inför skapandet av den ideella föreningen ResursPoolen (frivilligt arbete för människor som behöver extra stöd från en medmänniska).
- Dialog med föreningar och allmänhet i framtagandet av ny kulturstrategi.
- Ungdomsdialog för att få reda på vad kommunens unga anser om sin plats, framtiden och hur de kan påverka.
- Kommunfullmäktige beslutade 2016-09-26, § 150 att införa e-förslag som ger en utökad möjlighet för medborgare att lämna förslag till kommunen om hur man kan utveckla verksamheten.

Ärendets beredning och förvaltningens ställningstagande

Att skapa principer när man inför system för medborgardialoger är politikens verktyg för att forma ramen för hur dialogerna ska användas internt och tydliggöra för medborgarna vad de kan förvänta sig av medborgardialogprocesserna.³

De principer som demokratiberedningen tog fram 2014 anses fortfarande aktuella och förvaltningen föreslår att dessa antas. Vi föreslår också ett tillägg (understruket nedan) som handlar om att det är viktigt i dialogerna att tydliggöra vilket område som går att påverka, den så kallade påverkansramen. Ett förtydligande har också gjorts i den sista principen.

Förslag på principer för medborgardialog i Västerviks kommun

- Medborgardialogens främsta **syfte** är att bidra till delaktighet och förståelse för politiska beslut. Den ska också bidra till ett breddat beslutsunderlag för politiska beslut.
- När ett beslut om medborgardialog är fattat ska **alla Västerviksbor** ha rätten att bli hörda.
- Alla medborgare ska ges goda förutsättningar att **kunna delta**:
 - o Det ska vara tydligt och göras känt när, var och hur en medborgardialog genomförs.
 - o Varierande former av dialog ska erbjudas för att så många som möjligt ska kunna delta.
 - o De grupper som på grund av ålder, språk eller annat, har svårare att göra sin röst hörd i samhället ska ges särskilda förutsättningar för deltagande. Det ska finnas lättillgängligt och lättförståeligt faktaunderlag att ta del av inför en medborgardialog.
- De **grupper som berörs mer än andra** av en fråga är särskilt viktiga att nå för dialog.
- I dialogerna är vi tydliga med **påverkansramen**, det vill säga vad som är möjligt för medborgarna att påverka.
- Vi **återkopplar** alltid resultatet av en medborgardialog till dem som deltagit i den. Återkoppling sker också offentligt via Västerviks kommuns webbplats och i möjligaste mån via media.
- Politiska förtroendevalda har uppdraget att när medborgardialogen är genomförd göra **politiska avvägningar** och ta ansvar för helheten. Det slutgiltiga ansvaret och beslutsfattandet ligger alltid hos de förtroendevalda.

Delaktighetstrappan som redogörs för ovan visar att det finns flera olika typer av dialoger. Det måste vid varje tillfälle göras en bedömning av vilken typ av dialog som är lämplig. Kommunstyrelsens förvaltning bedömer att dialogformerna Information, Konsultation och Dialog sannolikt är de former som kommer att användas i störst utsträckning.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att det är viktigt att medborgardialoger genomförs så att de blir meningsfulla. Syftet måste vara tydligt och det måste finnas tid och resurser att genomföra dialogerna på ett bra sätt. För att kvalitetssäkra arbetet är

³ "Utveckla principer för medborgardialog nr 8", Sveriges Kommuner och Landsting, 2012

det viktigt att rätt kompetens finns i kommunen. Kommunstyrelsens förvaltning har idag en representant i det nationella nätverket för medborgardialog som drivs av Sveriges Kommuner och Landsting. Kompetensutveckling sker därmed kontinuerligt.

Ärendet är berett i samråd med kommunfullmäktiges presidium.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta redovisade principer för medborgardialog i Västerviks kommun.

Anders Björlin
Kommundirektör

Dan Nilsson
Kommunfullmäktiges ordförande

Elisabet Olsson
Kanslichef